

האם מותר לש"ץ להתפלל עם כלי נשק מכוסה

יש להקל.

מקורות:

במשנה במס' שבת פ"ו נחלקו ר"א וחכמים אם כלי מלחמה הם לשבח או לגנאי, וכמבואר עוד בגמ' שם סג ע"א, ולהלכה נפסק שכלי מלחמה אינם לשבח אלא לגנאי, ולכן אינו ראוי להתפלל כשהוא נושא על גבו כלי מלחמה, בפרט שנכנס כאן לבעיה נוספת של החזקת דבר בשעת התפילה, וגם אם רק נושאו על גופו בלא

להחזיקו נכנס לבעיה של משוי של ד' קבין.

אולם למעשה יש יותר מקום להקל להתפלל עם כלי מלחמה בשעת מלחמה, מכיון ויש בזה חשש של פקו"נ וכמבואר בגמ' שכל היוצאין להציל חוזרין בכלי זינם למקומן כדי שלא יכירו בהן אויבים, וכך נפסק בפוסקים, וממילא גם לענייננו במקום שיש צורך בהחזקת נשק משום פקו"נ אין להסיר את כלי הנשק בשעת התפילה כדי שלא יכירו האויבים בכך ויבואו לידי סכנה.

ומ"מ כשיש מישהו שאינו נושא כלי נשק שיכול לשמש כש"ץ הוא עדיף ממי שנושא כלי נשק, וזה פשוט.

אך במקרה שלך שהוא מכוסה אין בזה שום פחיתות, דכל דבר שהוא מכוסה בבגד העליון אינו דרך גנאי, יעוי' שבת עז"ב, וכמו שהערתי בתשובה אחרת כעין זה.

ולעצם הנידון על החזקת נשק בשעת התפילה או בבהכנ"ס, הנה נכנסים כאן לענין מסויים של אינו דין שיונף וכו' (מכילתא ס"פ יתרו) וכמו שהביא הב"י ושו"ע באו"ח סי' קנא לענין בית הכנסת (ועי' סנהדרין פב ע"א), וכ"ש לענין ש"ץ, ומ"מ במקרה שלך שהוא מכוסה יש להקל, וכמו שיתבאר.

הנה בב"י סי' קנא הביא בשם הא"ח בהל' בהכנ"ס בשם הר"מ בתשב"ץ קטן שלא להיכנס בבהכנ"ס בסכין ארוך, וכ"א בגמ' סנהדרין פב ע"א שאין נכנסין בכלי זיין בבהמ"ד וכך נראה שנקט המאירי שם למעשה, (ויעוי' במהר"ץ חיות ובצי"א ח"י סי' יח מה שתמהו למה לא הביאו הב"י, ומה שתי' בחשוקי חמד על הגמ' שם לחלק בין הנידונים עדיין אינו מיישב למה לא הביאו הפוסקים נידון הגמ' שם).

והביא עוד הב"י שם שכ' עליו בהגהת הר"פ שאין לחוש כי אם בגילוי, וכן בכלבו ובתשב"ץ הנוסח כך הוא, וכעי"ז כתב היעב"ץ במור וקציעה דזהו שכתב התשב"ץ בסכין ארוך כיון שסכין ארוך הוא בהכרח קצת מגולה, אולם בב"י שלנו העתיק

דברי הר"פ שאין להקפיד כ"א בראש מגולה, והוא ט"ס כמ"ש בא"ר ומאמר מרדכי על הב"י שם, ואמנם הב"י שם ודאי כך העתיק כדמוכח ממה שהביא אחר כך דברי המסכת סופרים עי"ש, ויעוי' בעה"ש ס"י שנקט מחד קרוב לגי' הב"י ומאידך במשמעות הדברים נקט כמו הא"ר ומאמ"ר, וכן ביד אהרן התיר בסכין מכוסה, וכן בשם התורה תמימה הובא (בהערות המאור על הב"י שם) לפרש דברי הר"פ כמו שהבינוהו האחרונים הנ"ל בלא הגהה, ומ"מ גם אם נגרוס בדברי הר"פ כמו שהעתיק הב"י ולפרש כהבנת הב"י עדיין יש להקל מטעם המו"ק הנ"ל.

ולענ"ד יש להוסיף על דרך המו"ק הנ"ל שככל הנראה כדרך המחברים כוונת התשב"ץ שם למין סכין ארוך שהיה ידוע בזמנם שהיו אנשים נושאים אותו לצרכי הגנה ובטחון, וקאמר שהאיסור הוא באופן זה דאילו הנושא סכין מטבח ממקום למקום לא נזכר הדבר לאיסור שכן אינו אמור להיות מונח באופן הניכר והמפריע, וכיון שדין זה של הכנסת סכין לבהכנ"ס לא נזכר בגמ' ומה שנזכר הוא על כלי זין לבהמ"ד א"כ הבו דלא לוסיף עלה, וגם יש מקום לומר דסכין מטבח אין בו איסור, ואמנם אולי הוא קצת דוחק לומר כן, דמשמע מלשוננו של מהר"ם דהסכין מקצר ימיו, אבל יש לומר דר"ל הך סכין ארוך שדיברנו בו שדרכו שהוא מקצר ומכוער הדבר להכניסו למקום תפילה, ותדע דהרי עיקר דין מקצר נאמר על כל כלי ברזל, והרי מהר"ם לא דיבר לענין כלי ברזל, ע"כ שלא למדנו לענין בהכנ"ס על כל דבר.

אולם בשבלי הלקט הל' חוה"מ סי' רלא לענין דברי הגמ' בסנהדרין שם על כנסת כלי זין לבהמ"ד דכל כלי ברזל חשיב כלי זין לענין זה, עי"ש שפי' עפ"ז דברי הגמ' במו"ק יח ע"א וכע"ז בפ"י ר"ש בן היתום שם וכן משמע ברא"ש שם פ"ג סי' כ' כמ"ש בשו"ת צי"א שם סקי"ב.

אמנם יעוי' בט"ז סק"ב מה שפירש ענין סכין ארוך באופן אחר, וכ' שם הפמ"ג שהיה מקום לפרש ארוך כנ"ל משום שא"א לכסותו וכך יהיה לפי גי' הגהת הר"פ כמו שהוא

בכלבו סי' טז כנ"ל, אבל לגי' הב"י אין פירושו כן, ולכן תירץ הט"ז שסכין ארוך הוא יותר מיותר ואין בו צורך אבל בסכין קטן שיצטרך אותו אין בזה איסור כיון שלא הטריחוהו.

ולפ"ז במקום צורך והנשק מכוסה מותר לפי ב' הטעמים.

ויש לציין בתוספת לכל זה דבס"ס קפ הובא במשנ"ב ב' טעמים לענין בהמ"ז ולפי הטעם השני שם משמע שם שלא מועיל כיסוי אלא סילוק, אבל לפי הטעם הראשון שם מועיל כיסוי, והשו"ע שם כ' לכסותו, אבל גם למ"ש המשנ"ב דלהטעם השני נהגו לכסותו, מ"מ הטעם השני בבהמ"ז יש לדון אם שייד כאן שכן לא הובא בפוסקים לענין תפילה אלא לענין ברהמ"ז, ובאמת יש לעיין דאולי שייד בתפילה בברכת בונה ירושלים כמו בבהמ"ז ואולי משום דמעשה שהיה בבהמ"ז היה וקיצרתי מאוד.

(ויתכן דהשו"ע מסכים לטעם השני דבדוחק יש מקום לשמוע דגם לטעם השני יועיל כיסוי ואכמ"ל, ורק שהמשנ"ב הוסיף שנהגו לסלקו, וקיצרתי).

ובשם הגר"ק הובא (מאיר עוז סי' קנא) שיש לכסות את כל האקדח ולא רק את מחסנית הכדורים, ויתכן שכאן חמור יותר מסכין מטבח שנהג אביו לכסות רק את להב הסכין (וראה דעות בביאורים ומוספים סי' קפ בסופו אם מועיל לכסות שם) מכיון שכאן הכלי נועד להרג הוא חמור יותר.

ויעוי' במשנ"ב שם שמלבד מה שציין לדברי הא"ר עוד הוסיף שם בביאור הלכה להקל להכניס כלי זין שנושא לצורך תשמישו בתלמיד חכם שמותר לאכול ולשתות שם.

ויעוי' גם בברכ"י שנקט לעיקר כגי' הב"י.

ובשו"ע או"ח סי' קפ ס"ה פסק דנוהגים לכסות הסכין בשעת ברכת המזון וכתב שם המשנ"ב סקי"א דאינו דין שיונף המקצר וכו', ולפ"ז לכאורה היה לאסור גם בשעת

תפילה, רק דבבהמ"ז הוא מצוי כיון שמברך במקום אכילתו ובציעתו מצוי שיהיה שם סכין, משא"כ בבהכנ"ס שאין נכנסים בסכין לכן אינו מצוי שיהיה סכין אבל לכאורה היינו הך.

וכן משמע מלשון התשב"ץ בשם המהר"ם שנקט שהתפילה מארכת ימיו של אדם של אדם וכו', וכע"ז בלבוש, ומשמע שעיקר הדין בתפילה, וגם בבהכנ"ס הוא מצד שהוא מקום תפילה אבל כ"ש שבתפילה יהיה איסור, ומה שהמחבר הבין דין זה בקדושת בהכנ"ס משום שנאמר לגבי בהכנ"ס שהוא חידוש גדול יותר כמשנ"ת, ותפילה בכלל זה לפמשנ"ת ומה שנאמר לגבי בהמ"ז ה"ה לתפילה אלא שלא נזכר מטעם שנתבאר, וכן נקט בצי"א שם להחמיר גם במתפלל בביתו דלא כמטה יהודה, וכן לכאורה דעת המקובלים דלהלן להחמיר בשעת תפילה גם בזה שבכלל מאתים מנה.

לענין החומרא שהביא בכה"ח בשם המקובלים מחסד לאברהם שלמי ציבור ויפה ללב, שלא לישא שום ברזל עליו בשעת תפילה, הנה המנהג אינו להקפיד בזה, שהרי לרוב בני אדם יש מתכות במשקפיים או שעון או אבזם החגורה והנעל, ומ"מ יש לציין לדברי הראשונים הנ"ל שהזכירו איסור בזה בבהמ"ד עכ"פ לענין כלי חיתוך של ברזל כמבואר שם ויל"ע למעשה.

באופן שצריך להיכנס לבהכנ"ס עם כלי נשק בלי כיסוי הובא בשם הגריש"א והאול"צ להתיר ויש בזה דעות [ראה ביאורים ומוספים על המשנ"ב שם], ובניד"ד שהוא שעת מלחמה ויש צורך באבטחה התבאר שמותר מחמת הסכנה, ומ"מ מסתבר שאין ראוי להעמיד ש"צ להתפלל בכלי נשק מגולה שכן הציבור יש עליו חיוב בפני עצמו להעמיד שליח ציבור לחזור התפילה ומוטל עליו לחזר אחר מישהו שיתפלל בלא נשק, אבל כשמכוסה אפשר להתיר.

